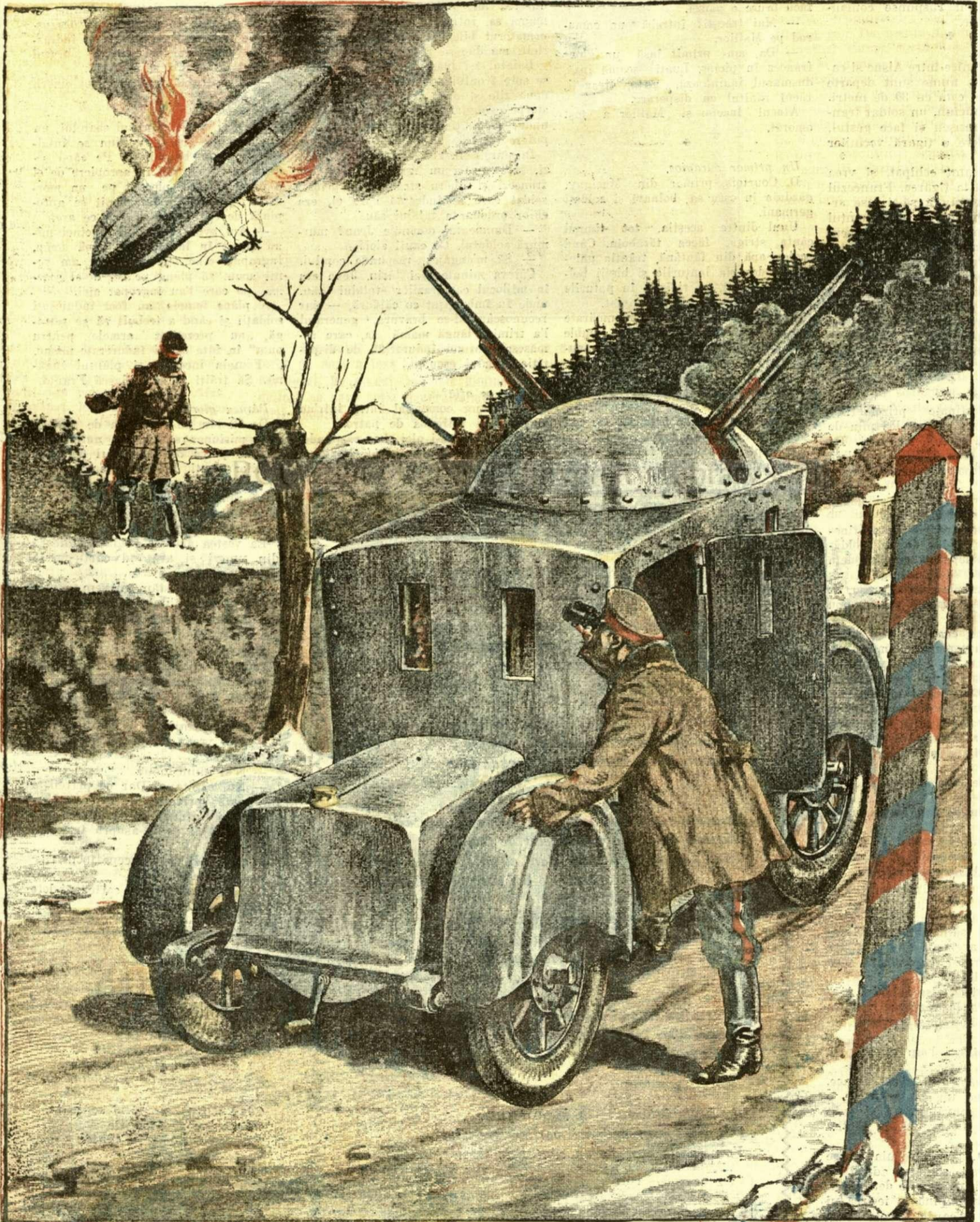

UNIVERSUL LITERAR

ABONAMENTUL
LA 2,60 ANUAL
Abonamentele se 'ac
numa' pe un an.

COLABORATORII ACESTUI NUMĂR
I. Foti, N. Davidescu, Ana Codreanu, Victor Anestin, N. Ținc, D. Iov,
Gabriella I. Anastasiu-Vuculescu, I. Dragoslav, etc.

ANUNCIURI
Linia pe pagina 7 și 8
- BANI 20 -

Un „Parseval” german abătut de ruși, pe când arunca bombe deasupra orașului Libau. Dirijabilul s'a prăbușit în mare.

Războiul anecdotic

Recompensă.

Din „Berliner Tagblatt“.

Într-o localitate de la poalele munților Ardennes, un teritorial german a găsit în cuptorul unei case părăsite, 10 de medalia de aur și de argint, 13.000 de franci în valori rusești și un pachet cu diferite obiecte de argint. Toate acestea prețuiau 22.000 de franci, — cum era notat pe o listă, găsită în pachet. Teritorialul, de bună credință, duse obiectele găsite, căpitanului său, care le-a declarat ca ale sale.

— Dar eu? întrebă soldatul.

— Pentru tine, o monedă de argint germană, îi răspunde comandantul cu liniște.

Pentru viața.

Francezii învincesc între Aisne și canalul cu același nume sunt departe unele de altele, cam cu 30 de metri.

În ziua de Crăciun, un soldat francez iese din tranșeu și face gestul, că vrea să ofere o țigară vecinilor săi.

Apare un neamț echipat, și vrea să înainteze să ia țigara. Francezul îi dă să înțeleagă, ca să-și baze arma, neavând nevoie de ea. Neamțul o lăsa și se îndreaptă spre tranșeaua francez, în timp ce camarazii lui rămăseseră uimiți. A ajuns, a luat țigara, a privit tranșeaua și voia să plece; dar e făcut prizonier. Pe urmă francezii l-au întors.

— Vrei să mai vezi pe Kaiser, ori vrei să ai tutun?

— Prefer tutunul, a răspuns neamțul și-a rămas la francezi.

Garda prizonierilor.

Curțile destinate prizonierilor fusese rădăcite pe un loc plin de mlaștină lângă malul fluvialului. De jur împrejur erau ridicate bariere făcute din pietre, lemne și sârme cu ghimpi.

Prizonierii erau germani și garda era făcută de soldați englezi.

Un german se apropie de santinela plângându-se că-i e foame. Soldatul englez întinde arma cu bușnetă pusă, spunându-i să se retragă.

Prizonierul un ulan voievod, roșu, se retrase trei pași înapoi și din nou sună:

— Mă e foame, englezule — și arată peste îngrădirea corturilor, un loc unde vedeau tomate.

— Nu se poate, nu sunt tomate în noastră, răspunde santinela.

Scena se repetă de câteva ori, până ce într-un limbaj cu gura de fațes, s-au priceput că amândoi aveau același vârstă și același număr de copii cași.

— Ți-e foame rău? întrebă de astă dată santinela.

— O, da, rău de tot, spune prizonierul.

— Atunci du-te în corpul de gardă, caută secol cu numărul... și în de acolo poamele, brânza și sticluta cu rom.

Fotoliul N.

Întruna din sălile bibliotecii naționale, — în același timp un soldat și o domnișoară se îndreptază spre același fotoliu liber.

— Pardon, dar, zise soldatul, înafte de a pleca la războiu veniana rezultat la bibliotecă și ocupam fotoliul acesta.

— Dar de atunci l-am ocupat eu, răspunde fata.

— Atunci, păstrău-l până la pace.

Soldatul avea un concediu de o lună fiind în convalescență și venia să citească în fiecare zi, la bibliotecă.

Venind ziua, când trebuia să se prezinte la front, soldatul aduse un buchet de flori, pe care le dote d-rei. Fata însă îl întâmpină la ieșirea lui din sală cu o ecardă tricoloră: va fi de bun augur, primește-o cu drag, spuse cu dușoie.

Morțea unui erou.

În noaptea de 21 spre 25 Decembrie, vânătorul alpin Mullier, sufărind de la începutul războiului o rană gravă, care-l punea în imposibilitate să se miște, rămăsese într-o inimă și rețelele de sânge ale francezilor.

Și lucru ciudat, camarazii lui erau foarte apropiați de el și totuși nu-i puteau da nici un ajutor.

Îndată ce inimicul spori sforțările atacului, Mullier începu să strige.

— Trajeți, trajeți din răsupeteri.

Vijelia împușcăturilor începu cu o furie oribilă și după câteva minute făcu brusc o pauză.

— Mai trăiești? întrebă un camarad pe Mullier.

— Da, am primit însă un glonț francez în picior. Luați seamă însă, dușmanul înaintează, gata, trajeți, răniți rănitul cu disperare.

Atunci începu și Mullier a fost omorât.

Un primar curajos.

D. Courtois, primar din Marigny, găzduia în casa sa, bolnavi și soldați germani.

Unul dintre aceștia, tot timpul cânta, striga, făcea țărăboiu. Când scotea apă din fântână, trântia gălățile, hodoclogia lanțurile și bieșii bolnavi, enervat, se ridica în paturile lor, întrebând ce s-a întâmplat.

Primarul îl rugă de neamărate ori să tacă, ori cel puțin să umble mai liniștit. Omul însă se făcea năude, n'a vede și continua tot agitat.

Într-o zi, d. Courtois, infuriat, îi apucă de gât și-l trânti la pământ și cu genunchiul pe piept îl întrebă:

— Nu ți-e rău de bolnavi? De ce-i săcăiești cu larva ta?

Și după ce soldatul făgădui, că o să se astâmpere, — sculă din mâinile

primarului și dote fara la comandant, căruia-i spuse pățania.

Comandantul ocermă chemă pe primar și-i spuse:

— Văd că e foarte gravă o să te duc la zid cu să fii împușcat.

Primarul cu înima strânsă, începu să înșine toate ispuștile chinătoare ale soldatului. Atunci comandantul îi zise:

— Domnule primar, el e vinovat i-ai făcut bine, ce i-ai făcut și te felicit pentru curajul de a-mi fi răspuns cu energie.

Valoarea n'atâră numai de vârstă.

Jean Schoenlaub este un alsacian, în vârstă de 14 ani. Când a primit vestea, că tatăl său a murit pe câmpul de luptă, Jean rămase liniștit în dăruirea lui. Câteva zile în urmă, mama sa, intrând în camera ui, găsi următorul bilet: „Sunt foarte nefericit, mă duc să răzbun pe tata“.

Băiatul își luase bicicleta și plecase spre frontul de luptă. A mers așa două zile și două nopți prin câmpii sterpe, singur. Mergea fără să știe unde; se simțea împins înainte de o putere tainică.

În sfârșit, în zorii celei de a treia zi, Jean zăci un grup de soldați francezi și lucru strănu, — primul soldat care se îndreptă spre el, era chiar ordonanța tatălui său.

— Dumnezeu, domnule Jean? murmură soldatul. Ce cauți aici?

— Să mă angajez, răspunde copilul.

Câteva minute mai târziu, Jean era în mijlocul camarazilor tatălui său, unde fu îmbrățișat cu căldură, — dar recunoscându-și-se bravura, generalul l'a trimis lângă mamă sa, care rămăsese profund îndurerată de dispariția marelui erou.

Unde se află?

Un voiajor comercial intră într-un magazin și întrebă de patron.

— Colegului nu-i aici, i se răspunde.

— Dar totuși? întrebă.

— Maiorul e la front.

LUI FERDINAND I

*El mort. Apa-i fu moartă în zădări cărunte,
Azi clopote de oară vibrează pentru El
Și plângem, când îi punem, Mărite, pe a ta frunte
Coroana de oțel.*

*Căci el ne-a dat înboldul pe a gloriei noastre cale,
El mort jurnitorul Regatului Român!
Dar inimile noastre se rup de crudă jale,
Sărmanul crai bătrân!*

*De acum ești Tu al nostru. O, nu ne da pierzării,
Nu uita chemarea mătioanelor de frați,
Visele Tău să fie și visele sfânt al țării:
Un sbor peste Carpați!*

*Cerșet să fie odată grăitul lor amarnic!
Să revădăm nașterea din veacul strămoșesc,
Unind pentru veșnic sub sceptrul tău cel falnic
Tot neamul Românesc!*

*...Iar când întorși din luptă, în Marea Românie
Un pas doar înainte!... și om înălța regatul,
In tot întinsul țării, un strigăt o să fie:
Trăiască Impăratul!*

*Cu brațe înlănțuite în hora de unire,
Din ochii noștri mândrii vor scăpăra vâpăi,
Vom înălța atunci un cântec de slavire,
Lui Ferdinand II*

L. S.

— Atunci, primul angajat?
— A, căpitanul a plecat de câteva zile la cazarmă.
— Atunci băiatul de serviciu?
— S'a îngolat ori.
— Fugi înmă, înstărgit și-mi spuneți unde mă aflu eu acum? Într-o casă de ciocolă, ori într-un corp de gardă?

Sărutul.

Soldatul L., patrulă de infanterie, se jurase că uo să-și scape în viață niciun neamț, pe care l'o întâlnă. Într-o zi zărește unul deasupra unei case. Il chește, dar aude în același timp strigând: Camarade, camarade! L... rămâne uimit privind cum germanul săci de pe casă și-o iță la goană, venind în spre el. Neamțul a ajuns, așa dintr-o dată îl îmbrățișează pe L. și cade în genunchi, L. desgustat de încremenirea lui și de îndrăzneala neamțului, își storce obrazul sărutat de neamț și exclamă:

— M'a sărutat, nu-l mai pot omori.

O mamă.

Într-o zi, pe la sfârșitul soarelui, un jandarm de lângă Verdun se întâlnește cu un brigadier. Pe când se deau de vorbă, văd în apropiere de ei o biată femeie, plecată a un morământ proaspăt. Jandarmul se apropie de ea și-o întreabă, ce are.

— Am avut șase copii și cinei mi-au murit în luptele de până acum, îngropați cine știe pe unde; am venit acum să plâng pe cel de-al șase-lea, pe care l-au îngropat aici.

A plâns femeia, au fost înduioșăți soldații și când a trebuit să se retragă, „au prezentat armele pentru onor“ în fața acelei îndurerate mame.

Femeia încetându-și plânsul îngână: Să trăiți și să trăiască Franța.

Păinea gloriei.

De 12 ore un batalion de soldați, avea misiunea să țină în gardă forțele de patru ori mai mari ale dușmanilor neamți. În timpul acesta, bieții soldați au ronțait și câte din urmă rămășiți de pâine. Într-un moment li se aruncă, că în curând vor sosi furgoane cu mâncare.

La vestea aceasta soldații ridicară din umeri și arătând cartușierde goale au răspuns:

— Ca să rezistăm n'avem nevoie decât de mânăștină, — scurta-i brana noastră, pâinea gloriei.

Din tranșee.

Într-o noapte cu hără, un locotenent stătea cu-o carte pe genunchi, în tranșee. Atunci se apropie căpitanul de el și-i zise:

— Nu dormi?
— Nu, vreau să profit de lumina lunii și să...

— N'ai nimic nou?
— Nu, căpitane. Dar ce privești mintată, privește.

Tocmai atunci o părătură de gloanțe vâjăi pe de-asupra tranșeului.

— Ce prilej de a începe focul, răspunde căpitanul.
Locotenentul asvâră cartea și dote ordin soldaților săi: gata.

Cântă

*Cântă, cântă, lăutare
Zi-i pe struna ta vrăjdită
Că destul îmi plânge 'n suflet,
Plânge-o dragoste n'răjbită.*

*Când îi tragi pe gâtul scripcii
Curașă foc și-atăta jale
Parcă-ai închea în cântec
Toate dorurile mele*

Ana Colanaru

Convorbiri științifice

Păsările și războiul

D. Trouessart se ocupă într-unul din ultimele numere ale revistei pariziene „La Nature” despre influența pe care o exercită războiul asupra biotelor păsări de tot felul, care se aflau în acele localități.

Omul e în adevăr cel mai mare dușman al păsărilor; sunt numeroși cei care pleacă cu pușca la spinare, pe câmp și prin pădure, pentru a doborâ la pământ aceste frumoase vișuri înaripate. Dar oricâți „nemerezi” ar fi, tot nu ar putea să facă rău păsărilor, așa cum le-a făcut războiul acesta monstruos.

Războiul a izbucnit pe vremea când unele păsări se pregăteau să-și ia sborul lor către sud. Din harta pe care o publică d. Trouessart observăm că migrațiunile păsărilor au loc pe coasta Franței și a Spaniei, cum și din Olanda și Belgia, pe două linii spre sud, urmând apoi valea Ronului.

Una din linii trece tocmai pe unde au avut și au loc și acum crâncenele lupte, unde s'au săpat tranșee pe câmpii cultivate. Arborii din multe localități au fost tăiați pentru motive militare, alții trăsniți de ghinulele. Vă închipuiți câte animale și câte păsări au fost omorâte, sau la câte li s'au distrus cuiburile și li s'au luat mijlocul de a se nutri. Se citează cazul unui iepure ce alerga zăpăcit între tranșeele germane și cele franceze. Un zăv l'a doborât la pământ.

Păsările însă în majoritate au scăpat, mulțumită mijlocului lor elegant de locomoțiune.

Berzele care petrec iarna în Africa, au scăpat de dezastru, de oarece au plecat către sfârșitul lui Iulie. Multe dintre ele însă, când se vor întoarce în Martie nu-și vor mai regăsi cuiburile, ba poate nici urmele caselor unde își aveau cuiburile.

Berzele care au cuiburile tocmai în nordul Europei și care în călătoria lor spre sud urmează valea Meusei și a Rinului, de sigur că au fost speriate de zgomotul războiului, căci ele trec prin August. S'a și semnalat de observatori că s'au văzut berze din acestea prin Noembrie, în estul Franței, adică într-o regiune în care nu avea ce să caute la acea epocă.

Toate păsările ce veneau din Anglia, Norvegia, Suedia, îndreptându-se spre sud, de sigur că au auzit de departe zgomotul tunului și au evitat localitățile unde aveau loc luptele.

Păsările care au suferit sunt însă cele care rămân de obicei în aceleași localități și cele care neputând să se mențină mult timp în sbor, dar simțind nevoia să se îndrepte mai spre sud s'abără din grădina în grădina, din sat în sat, dintr'o pădure în altă pădure.

Cine petrece acum în lumea păsărilor? Corbi. În luna Decembrie, vecinătățile orașului Arras erau acoperite cu mii și mii de corbi, de oarece se aflau acolo nenumerate cadavre de oameni și cai.

Corbii se ospătează și vor da de sigur la lumină o generație foarte puternică și numeroasă, ceea ce nu întărește de loc progresul omenirii ci cel mult pe acela al neamului corbilor.

D. Trouessart crede că războiul cu toate liniile cele lungi pe care se dau luptele, nu va distruge prea multe păsări, pe motivul că aceste linii de luptă nu par lungi nouă dar în realitate, ce începusez câteva sute de kilometri lățime, față de întinderea Europei.

În orice caz e bine să ne amintim de înălțățile păsărilor mari și mici, de acest popor așa de plăcut, care dă viață câmpului și pădurii și care se va mira mult când întorcându-se în primăvară, vor găsi în trecerea lor mai spre nord, că oamenii tot se mai omoară între ei, când natura reînviază

Victor Anestin

Generalul Joffre cu a-na.—A doua zi după bătălia de la Marna o jerbă de flori a fost atârnată la poarta villei dela Passy, locuința generalului. De atunci, în toate dimineațele, se depun flori acolo. Omagiu delicat pe care soția generalisimului francez îl primește dela admiratorii anonimi ai strategului.

PORTRETE LITERARE

ION MINULESCU

de I. FOTI

Vorbind de simbolism și impresionism, d. M. Dragomirescu spunea acum câțiva ani:

„In adevăr, ceea ce caracterizează poezia simbolistă din punctul de vedere al fondului este:

1) faptul că dă o precădere mare — nu sentimentelor puternice și limpezii ce întâlnim în poezia clasică, romantică sau realistă — ci simțurilor vagi, tainice, de multe ori adânci, dar în genere lipsite de energie; 2) faptul că aceste sentimente sunt intrupate mai adesea în impresii, în senzații subtile, fugitive, ori rare; iar aceste impresii se împreună spre a da adeseori tablouri ciudate, al căror farmec nu stă atât în ele însăși cât în situațiile sufletești, în ideile mai mult sau mai puțin superioare, cărora le servesc de simbol.

„In ce privește forma acestor poezii caută o muzicalitate nouă mai mult sau mai puțin contemplativă și molatică, o armonie ritmică ce are năzuința să reproducă mișcările sufletești cele mai gingașe...”

Aceasta este o definiție, și în materie de artă toate definițiile sunt greșite. N'o să vedeți nici odată pe un doctrinar cum e cazul cu Brunetiere de pildă — ea să se încheie în citirea unei cărți și s'o studieze în ea însăși, definind-o prin propriul ei farmec. „Pentru un doctrinar cartea nu este decât un punct de plecare sau un exemplu pentru susținerea unei teorii, pentru a scrie un capitol de istorie literară, sau să agite o chestiune de estetică. Critica sa nu este nici odată nelămurită sau măcar binevoitoare. Ea nu ne dăruiează ca să ne pierdem vremea în preferințe necegetate; ea ne deschide de spiritul; iar, dacă, adeseori re-

supără, mai întotdeauna ne îndeamnă să cugetăm”. 1)

Dacă, însă criticii doctrinari judecă totdeauna bine operele de artă ale trecutului, de cele mai multe ori se înșală asupra contemporanilor.

Plăcerea ce ne provoacă citirea unei cărți frumoase sau a unei poezii reușite nu poate să încapă în formule de estetică și în definiții. Această plăcere e ceva vag și imperceptibil, atacă părțile imponderabile ale sufletului nostru și e frumoasă o poezie tocmai că e indefinibilă, eterică, predisponându-ne să visăm și să cugetăm la ceva ce am trăit odată, la ceea ce petrece în viață, la necunoscutul care ne farmecă, ne tulbură, ne ametește ca o sirenă vesnic la pândă, meru fiind în cântarea acestui necunoscut și neputându-l înțelege prin nici o formulă științifică sau de cugetare decât prin artă și numai prin artă.

Desigur, după reprezentarea unei piese de Sofocle sau Racine nu mi va plăcea citirea unei poezii simboliste sau impresioniste. Spiritul nostru este meru în căutare de comparații. Voi judeca ceea ce citesc acum, după metoda ce mi-am creștat-o, citind pe alții înainte — vorbim aici numai de critici, nu și de publicul cititor, care, în acest caz, nu poate fi luat ca un criteriu pentru explicarea și valorificarea unei opere de artă.

Dacă, din fire și din cultură, sunt un om cumpănit și clasic nu voi admira decât pe clasici: dacă mă simt o natură turbulentă romantică, voi admira pe romantici, dacă mă trec

1) Jules Lemaitre: Ferdinand Brunetiere (Les contemporains).

flori de perversitate, de nebulie, voi admira pe Baudelaire și așa mai departe.

Dar viața e complexă și variată. Nu mai trăim în epoci patriarhale și nu ne mai mișcă naivele declarații de dragoste dintre Demis și Chloe. Madrigalele secolului al XVIII-lea, expresiuni de dragoste ale unelumi, în decadență și obosite, lenese și fără vlagă, ne par false și inexpressive. După câtă sfortare, — de ce să n'o spunem — după cât studiu ajungem să iubim și să admirăm pe clasici?

O viață întreagă! Și câți au ocazie în școală și în viață, fie din temperament, fie din lipsă de vreme — mai ales lipsă de vreme — să citească și să înțeleagă, să guste și soarbă frumusețile dialogelor lui Platon sau De verum natura a lui Lucretiu? Totuși, toată lumea vorbeste în numele lor, cu atâta lipsă de convingere, cu atâta snobism și mai ales, din atâta ignoranță!

Închipuiți-vă viața noastră de toate zilele. Într'un biuro, în clasă, în fabrică, în studio, în veșnică alergare, încontinuu senzații, cu nervii zdrobiți, dezchilibrați, cu ideile confuze cu perversitatea în ochi și pe buze: iată omul orașelor mari. Dorințele sunt cu atât mai puternice, cu cât sunt mai înfrânate; poftele cu atât mai inconmensurabile cu cât ne sunt mai determinate de legi. Nimic din noi nu mai e sănătos: vei găsi avânturile și sălbăcia omului primitiv în cel mai rafinat sibirian. Extremele se contopesc în natură, se caută, dar nu sunt nici odată în luptă. Echilibrul sufleteș odată dispărut nu mai revine, este o mașină stricăță, căreia îi lipsește un resort. Și în societatea noastră, în care năvălesc toate patimile, izbucnesc toate ambițiile nesățioase, toate lăcomiile nemărturisite, toate dorurile vagi, toate dorințele de tiranie, nu se putea ca această anomalie să nu se manifesteze în artă. Veți zice: arta trebuie să fie mai presus de toate, ea n'are nici o legătură cu viața și cu meschinăria acesteia. Dar arta are și ea condițiunile și dependențele ei. Cum o să simtă inimile noastre necredincioase, sa poezie religioasă a evreilor și a grecilor? Cum o să guste simțurile noastre blazate de efort și de mulțimea senzațiilor atmosfera curată a poeziei lui Petrarca, scepticismul nobil al lui Horatius, etc.?

Tocmai în amurg, când ziua mare scaldată în sânge, în lupta ei cu înunericul, când codrii, izvoarele, munții, văile par obosite de truda luminii, în amurg, atunci apare privighetoarea. După constituirea societăților răsărit artistii. Într'o anumită atmosferă prietenoasă, într'un anumit mediu format și adecvat unor anumite senzații va apare Baudelaire; nu-l veți găsi, de pildă la turci.

Tot așa, după vâlcărele și „dulce-găriile anoste” ale post-erminescilor, după auzul patriarhalelor și fadlor idile ale țărăniștilor fără talent venind de departe acum vreo zece ani, răsare în București o eflorescență poetică nouă: „Romante pentru mai târziu”.

Cei cu tradiția în traistă au zâmbit în barbă de greșelile, exagerațiile și de ridicolul (!) noii poezii. Totuși versurile acestea neregulate, antipodul regularității clasice, aduceau cu ele o muzică nouă și un simțimânt nou. Aveau în ele ceva din infinitul depărtărilor albastre și exotice, ceva din farmecul regretului, ceva din țara necunoscutului, un ce perfid ca valul ce alunecă de sub picioare, ceva din perversitatea curtezanei, care-și vinde dragostea pe bani... Mulți au bulit această poezie, foarte puțini au admirat-o, câțiva au imitat-o, dar a prins.

Orice manifestare a artei, de ori unde ar veni, numai să fie artă adevărată, criticul literar va lua-o în seamă. Exagerările noii poezii

sunt evidente. Dar forma ei abruptă, imaginile ei căutate, zădărite de multe ori și lipsa totală de concepție și de ideal — în sensul idealului moral al lui Schiller — sunt o imagine a vieții noastre de astăzi. Simbolismul d-lui Minulescu are un parfum de ademenire perversă, lasă în noi ceva din efectul absintului băut, ne atrage ca într-o noapte de urgie, pătimas de multe ori, exagerat, dar ca un ade-vărat artist.

Cartea sa din urmă „De vorbă cu mine însumi” e o continuare a pri-mului său volum. Desigur că arta d-lui Minulescu nu va fi un model pentru posteritate, cum sunt clasicii, dar e un simptom ca întreagă artă simbolistă, inimitabilă în sine, poate, și durabilă.

La o serată

Ultimul acord de vioară
Moare 'n sufletu-mi stingher
Și se 'ngândă cu pântura
Unui vers de Beaudelaire.

Prea frumoasă-i scara asta
Prea-mi lipsești și prea mi-e dor...
Vis e 'n florile din glostre,
Vis în ochii tuturor.

Sub luminile de aur
Ce 'n oglinzi adânc se frâng
Eu aș vrea înfiorată
Mănați rece să fi-o strâng

Și aș vrea să-ți prind privirea
Și în ea să mă cufund
Ca 'ntr-o mare neclintită
Fără de naturi... fără de fund...

Căci m'aresti drag!...
Pe strune-un cântec
Plânge rar, ca o poveste
Și 'n acordurile clare
Visu 'nceț se risipește...

Gabriella J. Anastasiu-Vuculescu

Povești orientale

VIZIRUL ÎNTELEPT

Harmuran, șahul Persiei, înainte de a pleca la război, încredințase înțeleptului Sebu Algir tot ce avea el mai scump: pe poporul și pe fiul său, principele Persiei.

Acestui prinț îi plăcea să doarmă foarte mult și acest defect, atât de neînsemnat în aparență, nu putea trece neobservat de către severul Algir.

— Timpul cât dormi de prisos, îi spunea dânsul, este pierdut pentru totdeauna. Deci, păzește-te de lenevie, un viciu pe cât de periculos, pe atât de greu de învins. Din nenorocire, aceste nustrări n'aveau nici un rezultat și pentru ca prințul să se scule de vreme trebuia ca însuși vizirul Algir să se ducă în fiecare dimineață și să-l scule. Acest lucru nu era însă pe placul prințului și de aceea perucii servilor săi să pândescă pe vizir într-o curte mică, pe unde trebuia să treacă când venea să-l scule, și să-l jefuască. A doua zi, în zorii zilei, vizirul fu jefuit cu atâta lecusită, încât ajungând la Palat, aproape nu mai rămăsese pe el nici un vestiment. După ce sculă pe prinț, îi ceru certare de neobișnuită în care se arătă și-i povestii pătania sa.

Ei bine, vizire, îi spuse rîzînd tînărul prinț, mă veți mai opri să dormi târziu? Iată ce ati câștigat sculându-vă de vreme.

— Alteță, răspuse vizirul, hotii mi-au furat turbanul și baieche, o cingătoare foarte scumpă și un prețios diamant, un dar al Șahului. Iată deci ce au câștigat hotii sculându-se mai de vreme ca mine.

Și, din ziua aceea, prințul nu se mai sculea târziu.

Ryvo-Glaubesi.

Patriarhală

de N. DAVIDESCU

Booz ne savail point qu'une femme
était là.
Et Ruth ne savait point ce que Dieu
voulait d'elle.
Victor Hugo. Booz endormi.

Neomi străbătea nisipul pustului și se ducea către țara ei natală, împreună cu noră-sa Ruth. Mergeau spre Bethleem. Porniseră din țara Moabului și se apropiaseră bine de ținta drumului lor. Picioarele lor călcaseră fără întrerupere oazele mătăsoase ale pământului moabitean, buaseră de-alungul lor dunele de trișip sau, tărnișurile muntoase, drepte și lustruite, înfipte în apele limpezi și groase, ale mării Moarte, străbătuseră tufele de tamarineri și de trandafiri sălbateci de pe malurile cotite ale Iordanului, trecuseră apele acestui râu și, prin păduri imense de măracinișuri, de copaci și de trestii, pătrunseră pe valea Cedronului, spre cetatea lui Iebus. Făcură apoi spre miez-zi, printre sate înghesuite, strămbe și murdare, și își ușurară sufletul la gândul că necazul acestui drum lung va căpăta în curând un sfârșit. Umblaseră astfel mai bine de treizeci de răsărituri și treizeci de apusuri.

Picioarele lor, încălțate cu sandale de piele de bou, ardeau, din pricina oboselei, ca un cupțor. Inimile lor însă erau pline de alte simțăminte decât ale necazului îndurat. Spetele lor erau încărcate cu greutatea fatală a unor văduvii dureroase.

Ruth ducea cu sine durere multă spre pământuri străine. Bărbatul ei murise fără să lase pe urma lui copil din pântecul ei. Neamul lui se stinsese astfel în chiar hotarul propriilor sale țărini.

Neomi se gândea la vremea când străbătuse, preț de cinci zeci de ani

în urmă, pentru prima dată, acest drum, în tovărășia bărbatului ei. Bethleemul fusese hântuit de o foamete grea. Vitele ca și oamenii muriau din lipsă de hrană. Părăsiri atunci acest pământ mâniaț și lăuat, împreună cu avutul lor, drumul Moabului. Soțul ei mergea, înaintea turmelor și a carelor, cu gravitate, iar ea, împreună cu sclavele, îl urma. Noaptea întindeau corturi numeroase și poposeau sub ele. Gândul lor, atunci căpăta noi scilipiri de pasiune și de măreție și, ferit în aceste cetăți mișcătoare, de atingeri păgâne, se îndrepta ca un ochiu aprins către cerul încărcat de Elohimi. Acum însă lucrurile se înfățișau cu totul din potrivă. Vârsta ei măintată ducea povara de a-și întoarce singură drumul propriei sale tinereți. Averea o pierduse. Soțul și cu cei doi fii ai săi rămăseseră deapururi în pământul îngrășat și de alții al Moabului. Ruth singură îi mai rămăsese din întregul așezământ ruinat al familiei sale. Aceasta însă era, într-un fel mai mult, o părere de rău. Inima ei se înduioșa la gândul acestei desrădăcinări. Sentimentul acesta făcu să-și mai îndemne odată nora să se înapoieze.

— Aseultă-mă fiica mea; inima mea e plină de amărăciune. Iehovah și-a lăsat cu blestem mâna deasupra capului meu. Gândește-te bine la ce faci. Cumnata ta a rămas la poporul și la zeii ei. Întoarce-te și tu după ea.

Ruth atunci își curmă firul gândurilor și se opri ușor în fața Neomiei.

— Inima mea s'ar bolnăvi mai rău părăsindu-te pe tine, decât părăsind pe ai mei. Lasă mai bine să te urmez. Încotro vei merge tu voi merge și eu, și unde vei trage tu voi

trage și eu. Poporul tău va fi și al meu, și al meu va fi și Dumnezeul tău. Unde vei muri tu voi muri și eu și acol mă voi înmormânta; nimic decât moartea nu ne va despărți. Așa și încă mai mult, să-mi ajute Iehovah.

Neomi, văzând hotărîrea răspunsului primit, porni, fără să mai răspundă, din nou la drum. Fiecare mergea cu inima sa în piept. Ruth se gădea cu durere la cât ar fi de străină și de rușinată printre ai săi; stingerea neamului unui bărbat prin sterilitatea femeii lui, era mare osândă. Cum ar părăsi, dar, pe mama sotului ei mort?

Soarele arzător al pustului în răstimp le calcinase pielea. Se opriră.

Ruth se lungi pe nisip ca un șarpe când își desfășură inelele la soare și, cu fața în sus, punându-și bratele căpătâi, închise ochii lung, voluptos. Odihna pătrundea în ea ca seva unui pământ bogat într-o rădăcină vorace. Plămâni ei respirau rar, dar adânc, aerul.

— Odihna la vreme face mai mult chiar decât focul mistuitor al unei înbrățișări nesfârșite; așa este, Neomi?

Neomi se ghemuisse pe vine, alături.

— Eu am uitat de mult gustul înbrățișurilor, Ruth. Odihna de-alba mă mai ispitește, și ea.

Tăcură apoi. Privirile lor cădeau asupra împrejurimilor, cercetător. Coaste de granit ars se zăreau nedeslușit la depărtare. Peisagiul se scobea fantastic. Înălțarea lui părea făcută dinadins să însimneze cât mai adânc lipsa de apă. Stâncile făceau parcă, printre ele, viitoare și teribile furtuni; deslăntuiri oarecum moarte, metalice, însă. Înălțarea naturii nu se desfășura decât în piatră și, în loc de nori, de copaci, de verdețuri, de animale, se ridicau dăre de metal, condensate adesea în masivuri strălucitoare, dar totdeauna potrivite vieții năbușite de ele. Tăcerea acestei singurătăți pienza în inimile femeilor ca o superstiție. Vorbeau încet, și cuvintele lor le pătrundeau în urechi ca niște ecouri ciudate. Ruth mai întâi fu apucată de un fel de religioasă teamă.

— Pe stâncile acelea trebuie să locuiescă Elohimi; asta am auzit-o eu și mai demult, dela călătorii care veneau de prin aceste locuri. Iehovah se arată din când în când din aceste stânci strălucitoare sau înălțate cu aburi, și în chip de foc și de tunet se ridică atunci. Aripile vântului îl duce, și el plutește ca un vultur pe ele, în carul său de aramă. Norul cel sumbru îi acopere fața. Mi-e frică.

— Lasă, fiica mea. Măine în zori vom ajunge în Bethleem. Să pornim însă la drum.

Se ridicară și porniră din nou. Își odihniseră puțin oasele și se simteau parcă și cu sufletul mai bine. Drumul însă rămânea de fapt, acelaș. Pustiu arzător înainte și tot așa și înapoi. Singura siluetă depărtată a muntilor căpătâi, sub lumina soarelui ajuns în spatele lor și gata să scape, aspecte fantastice de culori și de forme. Creasta lor părea o bară imensă de aramă înroșită și scobită monstruos de fantezia unui vâjfulor nebun. Prin gurile lor pline de umbre părea că se mișcă siluetele negre ale cherubilor la pândă. Apoi totul începea să se netezească într-o masă imensă de negru depărtat. Insera. Amurgul, ca de obicei, durase foarte puțin, iar noaptea sta să cadă numai decât după asfințit.

— Mai avem puțin de mers, Ruth. În curând va fi noaptea.

— Așa-e. Trebuie să ne oprim în scurt timp. Noaptea va cădea de grabă, și drumurile nu se vor mai vedea. Ingerii Domnului vor păzi pretutindeni, și nu vor mai lăsa liberă calea drumetilor. Întârziată.

Îndărătul lor apele depărtate ale Mării Moarte străluciră o clipă ca o buie uriașă de metal topit, și apoi tr-

Regina Elisabeta a Belgiei care însoțește pe Augustul e soț pe linia focului. Ducând viața aprigă de campanie, pe când gloanțele șueră și obuzele urlă, Regina îngrijește de bolnavi, vizitează ambulantele, îmbrăbatează cu un surâs, cu o vorbă pe răniți, pansează rănilile, gândează toate plăgile morale, împărtaşind existența lor eroică.

Bucătăriile de campanie ale Sindicatului Presei din Paris

D-na Berthoulat, soția directorului ziarului «La Liberté» supraveghează bunul mers al bucătăriilor

cepură să fumege. Era oarecum semnalul opririi.

— Aici să poposim.
— Să stăm dar aici.

Se așezară jos. Ruth desfăcu de-saga cu de-ale mâncării, și scoase mai întâi o bucată de pâine și brânză pentru Neomi. Luă apoi și ea pâine, și mâncară. După cină începură să vorbească.

Vântul serei prinse să bată și să aducă pe aripile lui întinse bine-facorile răcoarei. Amândouă femeile se simțeau acum mai bine. Își făcuseră din desagi câte o pernă și, lungite pe spate, cu fața spre cer, așteptau, vorbind, somnul.

— Când am plecat acum cincizeci de ani era pe vremea Judecătorilor. Fiecare era liber să facă ce vroia. Asupra Bethleemului se lăsase foamete grea. Eu am pornit atunci, împreună cu soțul meu și cu sclavii mei și cu turmele mele, spre țara Moabului. Acolo inima mea a cunoscut zile binecuvântate de Iehovah, dar a suferit și tot amarul zilelor grele. Pântecul meu a fost rodnic acolo, și doi fii a născut. Bogățiile creșteau ca apa la izvor, și se mărea necontenit numărul slugilor noastre. Copiii, în răstimp, s'au mărit și-au luat neveste. Au fost zile fericite, aceea. Iată însă că mai întâi bărbatul, și mai apoi copiii lui s'au stins. Turmele mele au fost împrășiitate, și sclavii au fugit. Eu am rămas atunci singură, numai cu tine. Sunt zilele mele de restrînte și de durere.

Ruth, văzând că iar începe să se piardă în amintiri și că, potrivit obiceiului, din nou va plânge răscolind cenusa acestui trecut, căută să schimbe vorba.

— Privește cerul mai bine, și adă laudă celui ato-puternic pentru frumusețea și pentru măreția lui, Neomi. Stelele scipesc ca ochii cei de foc ai cerului cu care coboară pe pământ Elohimi. Vântul serei trece răcoritor și parfumat ca o suflare caldă de dragoste a pământului întreg. Iată și steaua păstorilor; strălucește atât de frumos în că mi vine să-i trimit salutul sfințitelor mele sărutări de adorație.

Apoi, copilărește, aproape răsând, moabita suflă de-alungul degetelor sărutate în prealabil spre cer. Neomi întoarse capul spre ea, grav.

— Ruth, fiica mea, nu e bine ce faci. Obiceiul acesta păgân a fost blestemat încă de mult de către noi. În Moab asta se poate; aici însă suntem în pământul lui Iuda, și e păcat.

Tăcură apoi. Stelele aprinseseră toată pânza verde a cerului adânc. Mâna lui Iehovah smulse pecetiile de pe toate gurile lor schimțetoare. Era târziu. Cele două femei, oboseite, adormiră.

Dimineața s'au desteptat din prima frigului. Noaptea presăra-se de-asupra nisipului un strat de umoazeală făcut din rouă. Ruth, cea dintâi, se destepă, deși somnul ei fusese tulburat de vise ciudate; povesti apoi vedeniile avute pe timpul nopții, și ceru explicații.

— Am avut un vis ciudat, Neomi. Se făcea că de lângă tine eșise vâstar nou, și că în pieptul meu își înfipsese rădăcinile. Ramurile lui crescuseră lungi. În vârful celei mai înalte se legăna un diamant mare cât searele și razele lui luminoase de-asupra întregului Israel.

Neomi rămase cîțva timp nedumerită, înainte de a răspunde.

— Eu sunt prea bătrână ca să mai am bărbat. Tu ești prea tânără ca să te poți înfrâna în așteptarea zadarnică a unui alt fiu al meu. Înfrățirea visului, este, după cum vezi, cu neputință. Rude, pe de altă parte, nu știu să mai am care să te răscumpere pentru a-ți da copil și pentru a nu lăsa să piară, altfel, seminția sotului tău. Visul are de sigur alt tălc decât acesta.

Tăcură apoi. Fiecare mergea cu mintea plină de gânduri deosebite. Pruncul era pe sfârșite. Era pe la amiază. Măi întoarseră o colină și

deosebiră în apropiere Bethleemul.

— Ne-am apropiat, Neomi.

— Așa este Ruth. Bătrânețele mele vor avea cel puțin mângâierea că vor fi îngropate sub pământul părinților mei. Aceste tinuturi au fost mai întâi ale Chananeenilor. Iuda le-a luat în stăpânire pe vremea lui Iosua. Chananeenii erau pe vremea acela un popor puternic, și aveau cetăți apărate cu șanturi adânci; luptătorii lor se războiau din niște care teribile, îmbrăcate cu fier. Indaiții aveau însă de partea lor ajutorul lui Iehovah, care le făgăduise izbândă asupra dușmanului, și pământ mănos pentru pășunat.

În răstimp ajunseseră la intrarea Bethleemului. Trecură printre țarinile din prejurul orașului și printre sclavii care le lucrau. Vestea sosirii lor se duse, astfel, numai decât printre locuitori. Mulțime de femei eșise într'u întâmpinarea frumusei moabite și a Necmiei. Erău foarte curioase și puneau tot felul de întrebări.

— Aceasta este Neomi?

Păreau nedumerite însă. Vârsta ei, care o adusese de spate și îi albise părul, precum și suferințele, care îi brăzdaseră fața și mâinile îi îngriseră, făceau nepotrivit sensul de plăcut al numelui ei cu înfățișarea sub care se arătase. Neomi simțea lucrul acesta și răspunse femeilor că deși o cheamă Neomi, dar plăcută nu mai poate fi astăzi.

— Nu mă mai chemați Neomi. Chemati-mă mai bine Mara. Ato-puternicul m'a amărit foarte. Plină

m'am dus, și deșartă m'a întors Iehovah. De prisos, dar, să-mi mai zivești Neomi. Iehovah a mărturisit împotriva mea și m'a lovit cu mâini grele de durere.

— Era pe vremea secerișului. Neomi porni spre casă. Ruth se luă însă pe urma secerătorilor să culeagă spicele căzute, pentru a face din ele pâine.

— Te vei găsi deseară acasă, Neomi.

Secerătorii lucrau din greu, în arșița soarelui, la facerea snopilor și la adunarea orzului. Stăpânii se-deau în mijlocul țarinilor și, din corturi, privegheiau ca munca să fie sporadică sau îi ajutau cu sături. Unii se îndeletniceau să aducă jertfe de lemn binemiroșitor sau să consacre cu ulei sfânt movile de pământ, în amintirea belșugului înfăptuit pe seama culesului. Ruth se luă pe urma unui grup de secerători și începu să adune spice. Spre seară, târziu, veni și stăpânul acelei țării și se apropie de secerători, bine-cuvântându-i.

— Cu voi fie Iehovah.

— Iehovah bine-cuvinteze-te, Booz.

Privirile lui apoi căzură pe Ruth. Trupul ei puternic ca un cedru se mlădia ca o trestie. Secerătorii dete-teră lămuririle cerute de stăpânul lor, asupra frumoasei culegătoare.

— E o tânără moabiteană care a sosit cu Neomi. Ne-a rugat să culeagă pe urma secerătorilor noștri și a rămas dela amiază până acum. Nu s'a odihnit deloc.

Booz atunci se apropie de Ruth.

PATUL

(după RENÉ BARDET)

*In alcovul, peste care sînt perdelele lăsate,
Patul vechi strîns pe el poartă învechitu-i asternut,
Imprejur, cu rînduială toate sînt deretecate
De bătrîna, rămășiță tristă-a timpului trecut.*

*Dup'amiezele de vară, de arșiță învîpăiate,
Se întinde 'n el să-i ceară un repaus d'un minut;
Seara, somnul o cuprinde și, pe pernele curate,
Doarme după ce 'n genunche rugăciunea s'a făcut.*

*Doarme singură ș'asteaptă ca și rîndul ei să-i vie
P'acest pat, pe care-ai dată, cu a palimii beție,
A gustat, înflorată, ale vieții bucurii.*

*Tot așteaptă ca'ntr'o noapte, dup'o scurtă agonie,
Moartea 'n recile ei brațe s'o adoarmă pe vecie,
Aprinzînd, la căpătui-i, ale stelelor făclii!*

N. Ține

Era un bătrîn înalt, drept, cu mișcări potolite, dar pline. Figura lui avea măreția pustiului și semințata cristallului. Vârsta trecuse peste el cum trece spuma peste apă: îi albise fără să-l tulbure. Ruth, văzându-l, a simțit inima zvăcnindu-i, și fulgere repezi îi aduceau la minte crămpee nedesluite din visul avut cu o noapte mai înainte.

— Ascultă fiica mea; să nu te duci să culegi în alte țărini și nici să nu te depărtezi de aici. Ține-te de servele mele. Aștește-ți ochii pe țarina pe care vor lucra, și mergi pe urma lor. Am poruncit să nu te atingă nimeni. De-ți este sote, du-te la vase și bea din apa scoasă pentru mine.

Ruth căzu cu fața la pământ, în prosternare, drept mulțumire.

— Cum de am aflat har, stăpâne, să îngrijești de mine, o străină?

Booz îi spuse că a aflat de tot ce a făcut pentru Neomi. Știe cum, părăsind pământul ei, a trecut la un alt popor necunoscut ei mai dinainte.

— Răsplătească-ți-se din plin fapta. Dumnezeuul lui Israel sub ale cărui aripi ai venit de te-ai așezat, va deschide mâinile lui pline de bunătați de-asupra capului tău.

Ruth se bucură mult, în inima ei, de această bunăvoință. Booz și cuvintele lui o loviseră, prin bunătați, drept în inimă. Urmă dar sfatul primit și se apropie din nou de secerători. După asfințit fu din nou chemată de Booz.

— Apropie-te și mănâncă din pâine, și întinge-ți îmbucătura în otet.

Mănăcă apoi și grăunte prăiite. Ziua fusese bună pentru ea. Seara s'a dus acasă. Mergea cu sarcina pe creștetul capului și cânta; mușchii vâjnoși alunecau ca o fugă de serpi pe sub carnea ei. Neomi, a întrebat, când a văzut-o, unde a cules.

— Numele bărbatului la care am cules azi este Booz. E un om cinstit, drept, fugă de cei răi și se teme de Dumnezeu. Are turme nenumărate de miei, cirezi întinse de cămile, asini și numeroși sclavi. Strălucește printre ceilalți oameni cum strălucește, peste câmpiile moabite, creasta înzăpezită a muntelui Nebo.

Neomi atunci ridică mâinile spre cer.

— Binecuvântat fie el de Iehovah, a cărui îndurare nu părăsește nici pe vii, nici pe morți. Acest bărbat îmi este rudă și are chiar dreptul răscumpărării.

FARMEC

S'a întins deliul neptii
Pe crâng și pe ape;
Duios cresc din ramuri,
Tremurări de clape.

Sărme lungi, de aur,
Se împletesc cunună,
Lacrimi cad din boltă
Și pudră din lună.

Clar privighetoarea
Întocmește cântul:
Amețit de farmec
Adoarme pământul.

Dorm în luncă macii
Crinii și cicoarea...
Peste ochi albaștri
Stăpână-i răcoarea.

Doar scaldată 'n lacrimi
Boina de pe vale
Sosește și mi umple
Sufletul de jale.

D. IOV

Viața și opera lui Chamisso

În numărul viitor vom începe să publicăm celebra scriere a lui Chamisso: „Păniile minunate ale lui Peter Schlemihl”, tradusă de cunoscutul publicist B. Marian.

Dăm azi câteva însemnări despre viața și operele acestui scriitor:

Adalbert de Chamisso făcea parte din nobilimea franceză și familia lui se înrânda cu mai multe case domnicare. El s'a născut la 30 Ianuarie 1781 în castelul Boncourt. După nouă ani părinții săi părăsira Franța și s'așezară în Berlin, după câțiva ani de priegire în Germania. La 12 ani el studia desenul și miniatură la Würzburg. La 15 ani, după ce fusese câțiva vreme școlar de pictură la fabrica regească de porțelanuri din Berlin, fu primit ca paj al reginei Prusiei. După doi ani intră în regimentul de infanterie An Goetze și la douăzeci ani fu înaintat locotenent.

Služba sa de ofițer nu-l împiedica însă de a se deda cu studierea poeziei și filozofiei germane către cari se simțea atras în deosebi. În 1804, el începu, împreună cu câțiva prieteni, publicarea *Almanachului Muștor*.

Nici războiul cu Franța, la care trecu să ia parte, nu-l împiedică să scrie la acest almanach. După pacea de la Tilsitt, părăsi oștirea și se întoarse în Franța unde se însoțiseră părinții lui. În 1810 fu numit profesor la liceul din Napoléonville (La Roche-sun-Yon), unde făcu cunoștință cu d-na de Staël; dar gusturile și studiile l' duseră repede înapoi în Germania.

După câțiva timp petrecut pe lângă d-na de Staël în Elveția, se întoarse la Berlin ca să se deda cu râvnă nouă lucrărilor de istorie naturală cari îi plăceau foarte mult.

Războaiele, cari însângerau atunci Europa, mănăriră nespuse de mult pe Chamisso. El nu putea să uite că patria lui era Franța și se rupea înima la vederea rămășițelor marelui armate franceze întorcându-se din Rusia. Pe de altă parte, Germania era patria sa adoptivă și nu putea rămâne nepăsător nici la înfrângerile, nici la izbânzile ei. Asta l'a făcut să exclame în 1813:

„Nu, vremea aceasta n'are spadă pentru mine; numai pentru mine singur n'are spadă!”

Cuprins de această mâhnire, el

scrise, zice-se, ca să se distreze *Păniile minunate ale lui Peter Schlemihl* sau *Omul care și-a pierdut umbra*.

În 1815, făcu parte dintr-o expediție la polul Nord organizată de guvernul rus și condusă de către căpitanul de Kotzelve, expediție din care aduse o mulțime de observații științifice, iar descrierea acestei călătorii, pe care o scrise mai târziu, se mai poate citi cu folos. Atunci începură zile mai bune pentru dânsul. În 1819 se căsători; după câțiva ani, căpătă o slujbă la palatul regal din Berlin; apoi universitatea acestui oraș îi dădu titlul de doctor. El muri în 1839.

Afară de *Peter Schlemihl*, Chamisso a mai scris o mare poemă *Solos y Gomez*, numeroase poezii și o traducere foarte gustată a cântecelor lui Béranger.

Sunt foarte hazlii păniile acestui tânăr sărac și naiv care și-a vândut umbra diavolului pentru punga lui Fortunatus. *Păniile minunate ale lui Peter Schlemihl* au dat multă vreme de lucru cititorilor lor, care nemulțumindu-se de a le citi și admira, voiau să vadă cu orice preț în această frumoasă lucrare o cartecă ches și-și închipuiau că scenele acestea descrise cu atâta realism cuprindeau parte de adevăr. Mulți au cerut chiar lămuriri autorului care a răspuns păcălindu-și cititorii. Întâ de altfel ce spunea dânsul într-o prefață a cărții sale:

„L'am cunoscut pe Peter Schlemihl în 1807 la Berlin. Era un tânăr înalt, stângaci fără a fi neîncredincios, fără vlagă deși nu era lenș, adesea dus pe gânduri, nepăsându-i parcă de nimic din ce se petrecea în jurul lui: băiat pașnic, dar neținând seamă de lume și îmbrăcat totdeauna cu o veche kurtică¹⁾ neagră, care făcea să se spue despre dânsul că ar trebui să se socotească fericit dacă sufletul i-ar fi pe jumătate atât de nemuritor ca kurtica lui. Era de obicei zălămit de către prietenii noștri: cu toate acestea eu îl îndrăgisem.

„În 1813 ședeam la țară lângă Berlin, și, despărțit de Schlemihl în urma a diferite întâmplări, l' pierdusem de multă vreme din vedere. Într-o dimineață ploioasă de toamnă, dormind târziu, când m'am sculat aflai că un om cu barbă lungă căruntă, purtând o veche kurtică neagră soloasă, întrebuse de mine și-mi lăsase un pachet. Acel pachet

¹⁾ Manta largă fără mâneci. (N. tr.)

cuprindea manuscrisul minunatelor păniile ale lui Peter Schlemihl.

„Am folosit rău încrederea prietenului meu. Am lăsat să se vadă manuscrisul pe care aș fi trebuit să-l (ju ascuns, iar Fouqué²⁾ n'a avut de lucru și a pus de la țipărit. Atunci n'am avut încotro și am trebuit să îngrijesc edițiile cărții. Mi-am luat pedeapsa cuvenită pentru greșala făcută.

„Povestirea aceasta a căzut în mâna unor oameni chibzuți cari, deprinși să nu citească decât pentru instruirea lor, au căutat să stie căi umbra. Mulți dintr'unși au făcut în privința asta presupuneri foarte curioase; alții făcându-m cinstea de a mă crede mai învâțat de cum sunt, m'au întrebat cerindu-mi deslegarea îndoielilor lor. Întrebările ce mi s'au pus din toate părțile m'au făcut să roșesc de neștiința mea. Ele m'au hotărât să cuprind în cercul studiilor mele un lucru ce le rămăsese străin până acum și m'am dat la cercetări savante al căror rezultat este următorul:

Despre Umbră

„Un corp opac nu poate fi nici odată luminat decât în parte de un corp luminos și spațiul lipsit de lumină se numește umbră. Astfel umbra propriu-zisă înfățișează un solid a cărui formă atâră totdeauna de aceea a corpului luminos, de aceea a corpului opac și de poziția acestuia din urmă față de cea a corpului luminos.”

„Prin urmare despre acest solid este vorba în minunatele păniile ale lui Peter Schlemihl. Știința ființelor ne dă destule învățăminte despre bani, cea a umbrei e în deobște mai puțin cunoscută. Nechibzuitul meu prieten s'a lăcomit la bani, al căror pret l' cunostea și nu s'a gândit la solid. El vrea ca să ne folosim de lecția pe care a plătit-o scump și experiența sa ne strigă: „Gândiți-vă la solid!”

Mai bine decât așa nu se pot păcăli niște cititori prea curioși.

Pentru or-ee reclamațiuni sau schimbări de adrese, d-nii abonați sunt rugați a atașa și una din benzile cu care primese ziarul „Universul Literar”, contrar, reclamațiunea sau schimbarea de adresă nu vor fi rezolvate.

²⁾ Prieten bun al lui Chamisso (N. tr.)

Sărăcuțul

— SCHIȚA —

de I. DRAGOSLAV

Mic, nouani de un an, Sărăcuțul mesteca făcile, pe gingiile cărăiașeșite niște crestături albe, rare, și noi, ca niște monede eșite înăl în curs — îi cresc dinții și îl supără.

Tatăl său, părintele Ion de la Căramidarii de sus, i-a cumpărat de Crăciun, un urs, o păpușă de celoid și un epure. Acum jucările is niște nenorocite: ursul e fără urechi, păpușă fără picioare, și epurile cu urechile surde, și picioarele ciungă. Dacă ar fi fost de zahăr, ai fi zis că atât picioarele păpușei cât și urechile ursului is mâncate, dar așa te minunezi, ce s'au făcut. Bietul urs parcă e un câne cu urechile tăiate, cât despre păpușă parcă ar fi fost la război și o ghiulea i-ar fi sfărâmat picioarele.

Și cu toate asta Sărăcuțul așa le strânge în brațe de cu drag, că aici nu crezi că tot el, în unele momente de petrecere, le-ar fi sfărâmat.

Dar ce are afaceri în aprinsa lui închipuire, le vede frumoase, și tot frumoase vor rămâne când nu vor avea nici capete, și chiar un picior de-i va rămânea din fiecare îi va părea tot păpușă sau urs. E vorba că-și face el jucărie și din senin când i-a fi să se joace.

Mama Sărăcuțului, însă caută să nu sufere de nimic, și nici pe mâna deicii, sau a dădăcei nu prea l'a lăsat. Și ca orice mamă bună, îl îngrijește mereu. Acum i-a cumpărat un fes de trico, și când îl scoate la aer îi pune căciula în cap, și așa îi șade de hăzoș, că nu te poți opri de a nu-l îmbrățișa.

Dar m'ar întreba cineva:

„Cine e Sărăcuțul? Și de ce îi zice așa?”

Să vă spun:

Într-o zi de iarnă m'am dus la părintele Ion de la Căramidarii vechi.

Părintele șede în curtea bisericii și de aici se vede Palatul Cotroceni și pavilionul Institutului geografic; spre miază-zi e un dâmb înalt pe care se vede o clădire unde suat și azi niște harughi vechi, unde ci-că ar fi fost pulberăria armatei.

Am intrat în casă și ce să văz, Sărăcuțul singur pe pat, gângăvea de urât și mesteca din făci. Așa de mic, și singur, mi-a făcut o înțipărire de milă, și de dragoste, că m'am dus la el, și i-am zis:

„Ce faci măi băte aici?”

Sărăcuțul nu mi-a dat deloc a tonte.

Cartierul avreesc din Lodz în timpul ocupațiune germane

— De ce măi băiete, Sărăcuț de om, nu răspunzi?

Ace, el făcu ochii mari și gâgăvi: „Hă! hă!” Și cu mâinile la mine.

Când și mama și tata lui pe ușă.
— Sărăcuțu de el, și dădui eu, l'am găsit singur.

Și de atunci, i-a rămas numele „Sărăcuțul” pentru toți, și pentru totdeauna.

Mai bine, că i-am schimbat numele că are să trăiască mai mult.

II.

Nici eu nu am știut ce e Sărăcuțul: băiet ori fată, pentru că dacă am văzut că toți îi zic „Sărăcuțul” am crezut că e băiet. Până acum câteva săptămâni.

Era în ziua de Sfântu Ion și ziua părintelui. Pe mine mă cheamă tot Ion, dar cum eu nu am casă în București de primit de cât felicitări și telegrame, ca om singur mă duc să mă primească alții. Și, în ziua asta urându-mi-se de primit atâtea cărți de vizită prin poștă, mă hotărâi să mă duc la părintele Ion de la Cărmidari.

Acolo, mai multă lume; iar ținta tuturor preocupărilor era sărăcuțul, gătit și mestecând giugăile și gâgăvind.

Acolo, lume, și aflai că „Sărăcuțul” implinise un an și îi frângea turta. Două mese erau întinse gata doar să se așeze moșafirii la masă. O lampă mare spânzura din tavan împrăștiind potop de lumină pe lucrurile din casă. Mobilă grea, scumpă nu era, dar duhul mulțumirii domnea și în lăuntrul casei și pe fețele oamenilor, printre care ca impresurat de un nimf de lumină, strălucea capul alb și stielitor ca o bucată de unt netezit, al Sărăcuțului.

De odată, gazda, coana preotesica zise:

— „Să rupem turtă!”

Repede o slugă aduse o tavă și un cozonac ca un artos.

Nănașa, o cucoana tânără dar, grăsuie, luă pe Sărăcuț și îl așeză pe un scaun.

Părintele Ion la rândul-i, cu nașul, un domn ca de 40 de ani, gras și cu mustățile răsucite ca două cuie de cuier, turnară pe o tablă un pumn de franci, mari, mici, cum și doi napoleoni strălucitori. Mama lui Sărăcuțul aduse o lingură, un toc, cum și o bucată de cozonac. Apoi, toți din casă jucărăm turta de-asupra căpușorului alb și o frânserăm în patru părți. Apoi gazda preotesica, întinse tava.

Eu mă așteptai să se repeadă Sărăcuțul la bani, dar ți-ai găsit: el a întins cele două degete: arătătorul și degetul cel mare de la mâna dreaptă și făcându-i pe cel arătător gânga, trase bucată de cozonac că era mai dulce, și, începând a molfăi.

— Hă-hă! făcură toți.

— Are să fie gospodină bună, zise mama.

Eu nu știui ce să cred de Sărăcuțul. La început mă-am zis: „Astuia numai de bani nu are să-i fie în lume”. Inșă când am auzit, că are să iasă gospodină bună, am întrebant: — Da ce e băiet?

— Fată, făcu coana preotesica; ce nu ști.

La asta am rămas pe gânduri, și în închipuirea mea parcă vedeam pe Sărăcuț mare, gospodină, și el cu al Sărăcuț înjurat de păpuși cu piciorușele rupte și de urși fără urechi iar ea dar gospodoresc, pe Sărăcuțul de azi, cu mâinile pline da aluat.

Soacra e pur și simplu o descoperire a lumii care a păcătuit. Adam n'a avut nici una.

Spre a nu avea soacră, trebuie să te însori cu dânsa.

Trupe proaspete germane ducându-se spre tranșee pentru schimb.

Viața artistică și literară

Polemici. Atmosfera noastră literară, sub presiunea îngrijorărilor războinice, devenise prea liniștită. Apărea când și când câteun volum, înregistrat de cronicari, — dacă nu cu aprecieri prea gentile, în orice caz destul de binevoitoare. Părea, că în literatura noastră s'a ivit continuitatea unor amabilități stagnante.

Iată însă, că un literat, mare artist în formă, tare susceptibil în sentimentul aristocrației sociale, rupe zăgazul monotoniei. D. Duiliu Zamfirescu, autorul frumoasei piese „Voichița”, — urmărită de fatalitatea diferenței publicului și scepticismul impresionist al criticii — deschide focul. D. Zamfirescu adresează celor, cari n'au binevoit să creadă, că Voichița e și bună și frumoasă, anume răspunsuri tari, autoritare și expresive, parcă ar fi rostite dintr'un focliu de academieian, sau din loja comitetului de lectură al Teatrului Național.

Cei însă cari au primit scrisorile distinsului academieian, au răspuns potrivit notei personale, și plină de înșinări a autorului Voichiții.

De obicei anii autori au păreri extrem de bune despre lucrările lor, ei n'admit decât critica admirativă. Scrisorile d-lui Zamfirescu însă, ca și răspunsurile obținute au introdus în atmosfera literară de azi, o serie de fărâmișări, necesare ori când literaturii.

D-ra Adela Jean a făcut o expoziție de pictură în sala Tinerei artistice.

D-ra Adela Jean e cunoscută amatorilor de artă, căci însușirile d-sale picturale fatale au trebuit să atragă atenția, manifestându-se în pictură ca o artistă de temperament.

Lucrările d-sale sunt simple și expresive, înșururate în drăgălășenie și palpitând parcă de o emoțivitate senin idealistă.

Basmul în cultura integrală de M. Păunescu.

E un studiu care trastează importanța basmelor pentru educația copiilor. — fiindcă basmele sunt ticluite pe motive naive, apropiate de mintea copiilor. Dar aceste producțiuni primitive — ca fond — trebuie să aibă o însușire reală: să fie expuse în forma nouă și impresionantă a autorului popular. Alfel n'au nicio valoare, când sunt imaginate cu intenții vădite de imitație.

Rinșala, piesa cea nouă a d-lui Victor Eftimiu — care evorba să fie numit subdirector al Teatrului Național — a fost pusă în repetiție.

E o piesă istorică pe care admiratorii fecundului scriitor o așteaptă cu nerăbdare până la jumătatea lu-

nei ca s'o vadă înșărșit reprezentată.

Revista generală a învățământului publică, în ultimul său număr, un elogios articol despre lucrarea „Ierusalim” a d-lui V. Mestugean, înfățișând-o ca pe o scriere interesantă, instructivă și educativă.

Nu mă uita!

D-rei S. R.

*La groapa unui mort iubit,
De mult o floare-a răsărit,
O floare-albastră cum e cerul
Ce singură știa misterul,
S'adâncul singură știa
Cuvintelor: „Nu mă uita!”*

*Dar floarea azi se oșii
Și nimeni nu mai pomeni
De-o floare-albastră cum e cerul
Ce singură știa misterul,
S'adâncul singură știa
Cuvintelor: „Nu mă uita!”*

*Și bietul mort a fost uitat,
Din clipa 'n care s'a uscat
O floare-albastră cum e cerul
Ce singură știa misterul,
S'adâncul singură știa
Cuvintelor: „Nu mă uita!”*

Făind

Creangă pedagog

În afară de lucrările pur literare, Ion Creangă a tipărit, în colaborare cu alți institutori din Iași și următoarele cărți didactice: 1) *Metoda nouă de scriere și citire*; 2) *Învățatul copiilor*, în 3 părți; 3) *Povătuitor la citire prin scriere, după sistema fonetică*, publicat din îndemnul d-lui Maiorescu, după zisa lui Creangă; 4) *Geografia județului Iași cu conturul județului*; 5) *Harta județului Iași*; 6) *Regulele limbii române*, rețipărite cu învoirea d-lui Maiorescu; 7) *Răspuns la criticile nedrepte ale lui Ion Pop Florantin* (vezi prefața ediției „Ion Creangă „Minerva”, 1909 scrisă de Ch. T. Kirileanu și Il. Chendi).

Eminescu care l-a cunoscut pe Creangă de aproape și i-a fost cel mai bun prieten, apreciind una din aceste lucrări, zice: „Deosebirea între metoda propusă de această broșură și învățarea rutinară și mecanică, precum se profesează ea în genere în școlile noastre este deosebirea dintre învățământul viu și intuitiv și mecanismul mort al memorării de lucruri neînțelese de copii; este deosebirea dintre pedagogie și dresură... Cu un cuvânt autorii cărții aplică în privirea spiritului ome-

nese aceiași metodă binecuvântată, pe care naturalistii o recomandă pentru corp. Nici un om nu se întărește citind un tractat de gimnastică, ci făcând exerciții; nici un om se învață a judeca citind judecări scrise deagata de alții, ci judecând singur și dându-și singur seama de natura lucrurilor”. (Vezi „Scrieri politice și literare” de M. Eminescu „Minerva”, 1915).

Din aceste aprecieri care se pot pune cu mândrie în fața celei mai desăvârșite lucrări didactice de astăzi, se desprinde personalitatea pedagogică puternică a lui Ion Creangă, dar cunoscut, din nefericire, foarte puțin ca atare.

N. Bonjuc-Alibechioi

Sacul cu glume

Un locotenent, bun militar dar și mare amator de gimnastică, făcuse din soldații lui niște adevărați acrobați.

Într'o zi, soldații se apucară să se ia la întrecere care pot să meargă mai bine și mai mult timp în mână. Atunci ușa odăii se deschise și intră căpitanul. Se opri în prag, căscă ochii mari și apoi se retrase închizând ușa la loc fără să zică un cuvânt. În coridor se întâlni cu locotenentul care îl întrebă dacă a fost prin odăile companiei.

— Uite ce e, dragă, zise căpitanul, springindu-se de brațul locotenentului, trebuie să știi că m'am întâlnit c'un prieten din copilărie, cu care m'am dus de am dejunat la restaurant. Am dat acolo peste un vin bun și ne-am cam întins la lăntură. După masă veni încoș să inspectez compania. Dar afurisitul de vin m'a furat; era tare și mi s'a urcat în cap. Pe drum, simții eu că începuse să se cam învârtască locul cu mine și că mă cam cletinam. Dar, când deschisei ușa companiei, văzui pe toți soldații cu capu 'n jos și cu picioarele în sus. Ei, ei a fost tare, tare vinul. Te rog du-mă până la o birjă și să ne vedem diseară.

— Ce asemănare și ce deosebire este între un diplomat și o d-soară? Cu această întrebare un ziar american deschisese un concurs. Răspunsurile curseră numeroase, dar premiul s'a dat celui care și-a terminat scrisoarea astfel:

„Și diplomații și d-soarele gândesc una și spun alta. Asta e asemănarea. Dar diplomatul care, în tratative, zice hotărât „nu”, nu mai e diplomat, iar d-soara care răspunde „da” nu mai e d-soară. Asta e deosebirea.”

La tribunal.

Un preot e chemat ca martor și sosesse tocmai în momentul din urmă, cerându-și scuze de întârziere. Prezidentul, voind să-l ardă puțin, îi zise:

— Mi se pare că părintelui îi place să doarmă mult.

— Apoi de, tată, răspunse preotul numai decât, ce să facem dacă nu avem și noi ședințe!

Un avocat cunoscut, care în totdauna e rău îmbrăcat și necurțat pe haine, vine într'o zi la tribunal cu o floare la cheotoare. Toți se miră și se întrebă:

— Cine i-o fi dat floarea?

— Nu i-a dat-o nimeni, răspunde un coleg răntăcios, ci a răsărit ea singură acolo.

La hotel.

Oaspetele: Ioane, scoală-ne mâine dis de dimineață la 5, vreau să plec cu primul tren.

Servitorul: Foarte bine, d-le, se va face, o de ajuns să sunați.

POVESTIRI MISTERIOASE

CAZUL BIZAR AL DOAMNEI BUROFF

de Bodo Wildberg

— URMARE ȘI SFARȘIT —

Mary zâmbea; era sigură că intervenise o schimbare în favoarea ei. Lacrimile i se și uscaseră. Închinăciunile unui om fie el ori cât de prost, urât și rău, erau în stare să-i însemneze fața, ori și când.

Eu însă mă simțeam cutremurată până în adâncul sufletului, căci recunoscusem pe fruntea sa bătrână de om-maimuță cele trei dungi de cridă eu cari fusese stampilat ca slujitor supus și necondiționat al distrugătorului Schiwa.

Ridicându-se, bătrânul zise următoarele către cei cari-l înconjurau, arătându-i o deosebită stimă ca unui padhan, sau fruntaș de-al lor:

„Binecuvântare nouă! Schiwa se va bucura. Pantera divină va sări și urla, căci iată că-i aducem o mireasă albă, cum încă nici una nu i-a înveselit chipul!”

Mary nu înțelegea limbajul omului, eu însă îl înțelegeam și aerul se făcu negru în fața ochilor mei.

V'am mai spus, Sahib că acei drați galbeni se închină zeului Schiwa, sub chipul unei pantere. Din când în când, ei obicei să aducă panterei drept jertă, deosebit de prețioasă, pe o leoaică cu înfățișare vieală. Nefertita e sfântă ca mireasă a panterei de către un vrăjitor, care-i atinge în acest scop talpa piciorului cu un instrument de os. După un timp apare în locul atins, un mic semn care seamănă cu o pată de panteră. Uneori durează ani de zile, adesea sease, sau zece, alte ori chiar douăzeci de ani, până când tot corpul miresei panterei se acoperă cu pete negre.

Intrucât sanducii au — după cum v'am povestit, Sahib — o piele galbenă, o astfel de ființă târcată, seamănă uimitor cu o panteră, sau un leopard. Când petele de panteră încep a se urca în sfârșit în obrajii alesei, a tunci a sosit și ziua jertfel.

În tot timpul până la ziua jertfel i se aduc alesei, cele mai mari onoruri, acum însă ea este luată și târâtă într-o parte a locului cu păduri băltoase și miasme palustre, pe unde obicei năște a trece ca să se adape pantera. Mireasa e strâns legată de un copac și apoi lăsată pradă dinților zeului.

Când bătrânul maimuță de padhan își sfârși cuvântarea,

sanducii adunați în răstimp din toate satele din vale, izbucniră în strigăte stridente de triumf.

Mary, dulcea nebună credea de sigur, că vor s'o aleagă de regină, a mulțumit cu o mândră înclinare a capului. Galbenii repetară căraitoarele strigăte de bucurie. Vrăjitorul satului se și apropiă. El nu era unul dintre locuitorii sanducii, căci pielea lui sbărcită se întuneca de parcă ar fi fost umbrită. Capul îi era învaluit de un postav roșu aprins. Dânsul scoase din vestimintele sale cenușii un obiect, ce semăna cu un pumnal de sidet. După aceasta, el imploră pe Miss Mary, prin fel de fel de semne pline de umilință, ca să și descopere piciorul drept. Mary îi satisfăcu, zâmbind. Picioarele ei erau foarte mici și estetice. Voiam s'o împiedic să-și desbrace ghiata, dar doi diavoli-sanducii mă prinseră strâns de mâni, cu ghiarele lor galbene, necinstindu-mă pe veci prin această murdară atingere a lor.

De-odată răsună din munții vecini, tipătul roșu, tremurător și însetat de sânge al unei goarne războinice.

Obrajii galbeni ai sanducilor se făcură mai palizi ca pielea viperei verzi, când îi plesnesc săsurile. Măinile, cari mă țineau încheștate se muiară, obosite.

Era însă prea târziu! Făcându-se sgarăse talpa piciorului Maryei cu pumnalul său de sidet înainte de a fi fugit și dispărut ca un strigo!

A fost o goană plină de cea mai jalnică groază.

Caii liberi ai însoțitorilor noștri ajunseră în goană la Gazipur. Imediat a pornit și Sir John cu cele mai alese trupe ale radschalei, spre munți, și acum săbiile gazipurienilor băntuiau în satul sanducilor. Un glonte de pușcă întinse la pământ pe bătrânul padhan. El se rostogoli la picioarele Maryei. Chipul său de maimuță se contractă în agonia îndreptând un rânjet batjocoritor spre Mary.

După ce ajunserăm iarăși fericele la Gazipur draga mea începu a privi toată grozăvia petrecută ca pe o splendidă aventură. În mândria ei copilărească ea obicei să spună: Păcat numai că bietii sanducii au trebuit să ispășească atât de scump deriza lor de a mă alege de regină!”

Cu puține zile în urmă începu să germineze pe talpa piciorului ei, o mică pată. Aceasta m'a înfricoșat și am povestit lui Sir John ceea ce știam despre cultul panterei la poporul sanduc. Tatăl Maryei consulta imediat pe medicul radschalei. Acesta declară că numai fahirul care a făcut rana ar putea iar s'o vindece, căci numai el posedă contra-otrava trebuincioasă. Atunci Sir John făcu apel la prietenia radschalei, iar acesta nu crută nici un mijloc. Dar nici numeroasele cercetări ale gazipurilor, nici promisiunea unei răsplăți regești nu-și atinseseră scopul.

Vrăjitorul acela rămase dispărut de parcă l'ar fi mâncat lupii, de parcă s'ar fi topit în aer. El se întunecase în masele enorme și întunecate ale poporului indian și de acolo nu l'ar fi putut scoate la iveală, toți rezidenții țării la oaltă.

Și iată că sosi la Gazipur muscalul vesel și bogat Alexis Buroff. El făcea o călătorie de plăcere cu toate că mulți englezi, cam vedeau într'insul pe un spion rus. Felul său vorbăreț, cuceritor, obrajii săi bărbătești, lați, prezența și puterea lui o captivă pe Mary. Ea deveni rusoaică și se numi de atunci înainte Maria Ivanovna Buroff.

Sahib! nutream speranța tainică și nebunească că această preschimbare mare în viața Maryei transformarea ei din fată în femeie, din engleză în rusoaică, din fiică a bisericii superioare, în adeptă a credinței grecești, vor avea un efect protivnic vrajelor rele. Chiar dânsa trebuie să fi simțit ceva la fel, fără a și-o mărturisii. De altfel britanicii în atât de mult la poporilor și ea era doar irlandeză! Dânsa însă, dorea cu înflăcărare să fie transplantată pe un pământ cu totul altul. Mary pe care o atinsese pumnalul fahirului, trebuia să fie uitată.

Efectul ulterior al miciei rani părea într'adevăr atât de neînsemnat în primul ani. În cât prinsei nădejdea că va dispărea încet, încet, cu desăvârșire. Dar în urmă se produse întâia răcire a dragostei Maryei, Buroff se îmbătase și s'a purtat foarte urât cu ea. Stăpâna mea s'a tulburat grozav și a doua zi dimineața, picioarele ei erau stropite până la genunchi de pete negre de panteră.

În groază de moarte am alergat la medic. El se simți însă, fără știință și sfaturi, în fața neplăcutului fenomen. Ceea ce vedea medicul era cu totul în afară de legături cu experiențele și arta sa. Dânsul cită numele câtorva savanți renumiți ai vestului, cari, poate... poate... ar

putea înțelege ceva din afacerea asta.

Atunci nu mă mai putui stăpâni să nu povestesc ce a spus pachanul și chiar Mary auzi totul, — mai mult uimită decât îngrozită — pentru întâia oară.

Medicul zâmbi ironic asupra povestirii cu pantera, povestire pe care o socotea un basm neserios, — totuși socoti cu puțință, să fi intrat în piele, prin instrumentul fahirului vreo otrăvă necunoscută.

Buroff trebuia să afle toată afacerea ca să se decidă a consulta pentru soția lui pe medicii renumiți ai Europei vestice.

Avu loc o scenă groznică. Barba lui rotundă și roș aprinsă se sbârli de furie. „Și tu mi-ai tănuțit aceasta; cu otrava asta în vine te-ai luat cu mine!”

El părea că se teme să nu se fi transmis și asupra lui, ceva din această răutăcioasă vrăjitorie.

Reveniindu-și, Buroff se hotărî și duse pe Mary la cei mai înțelepți medici din Berlin, Viena, Paris și Londra.

Nici unul nu i-a putut însă ajuta. Aș fi crezut — zău! — că arta apusenilor e mai mare.

Într-o zi rusul îmi zise: „Moti, poți să petreci de acum înainte, singură cu stăpâna ta. Ne vom vedea numai la masă. Rămâi între noi, Ayah! Nu-i numai progresul acesta al pielei de panteră, care-mi repugnă astfel, am însă înțeles senzația că se răspândește dintr'însa un miros caracteristic animalelor sălbatice!”

Mary purta întotdeauna mănuși și haine strâns încheiate la gât. Ea era curajoasă și privea zâmbind destinului în față.

A venit însă o zi, când văzu dimineața, că i-a apărut la urechea stângă, — voi știți Sahib ce urechi dulci, trandafirii avea Maria, — o mică pată neagră. Nici un fel de pudră, fard, sau apă indiană, n'au răsușit s'o înlătore, sau, cel puțin să-i palească culoarea.

Eu purtam în inelul meu o otrăvă rară și scumpă așa cum știu s'o pregătească sinegalejii din Ceylan. Ea te ucide înainte de a avea timp să clipești din ochi. Mary a reușit să-mi ia otrava prin linguri.

Am recunoscut că nu-i puteam face un mai mare bine decât ascultându-i ruga și fiindcă o i ubisem întotdeauna, i-am dat-o.

Nu mă veți trăda, doamnă! După ce mă voi fi reîntors în patrie, puteți vorbi. Eu nu tăgăduesc că am ajutat la mântuirea Maryei mele pe care am crescut-o. Conștiința acestui fapt, va fi singura mângâiere a bătrâneții mele neferice și pustii!”

Traducere de
Emil Manu

